

Kun pääsimme luotsaamaan *Virittäjää* viitisen vuotta sitten, tunsimme astuvamme vaakaaseen laivaan. Päätoimittajan ja varapäätoimittajan tehtävät ovat olleet valtavan antoisia ja opettavaisia myös siinä mielessä, että muutoksen tuulet ovat tuivertaneet sekä yliopistoissa että tiedejulkaisemisen ulapalla vähän joka puolelta. Toisaalta *Virittäjän* historiikista (Juusela 2006) käy ilmi, että suomenkielinen tieteellinen julkaiseminen on kamppailut lähes koko olemassaolonsa ajan taloudellisten vaikeuksien kanssa. Lehden tilaaminen on edelleen kulttuuriteko, joka mahdollistaa sen olemassaolon.

Tieteellisten lehtien jatkuvuus on kautta vuosikymmenten vaatinut myös sellaista talkoohenkeä, jossa tiedeyhteisön palveleminen on ajoittain ohittanut oman uran edistämisen. Toivomme, että suomenkielisen tieteellisen julkaisemisen ehdot saadaan muuttuvissakin tilanteissa soviteltua sellaisiksi, että *Virittäjän* jatkuvuus on turvattu ja lehdelle löytyy tekijöitä, arvioijia ja kirjoittajia, jotka kokevat kunniakseen saada olla toteuttamassa *Virittäjää*. Emme näe ristiriitaa siinä, että *Virittäjä* edustaa modernin kielitieteellisen tutkimuksen kärkeä ja vaalii samalla perinnettään yhtenä Suomen vanhimmista jatkuvasti ilmestyneistä tieteellisistä lehdistä. Suomenkielisenä julkaisunakin *Virittäjä* on samalla kansainvälinen ja sillä on lukijoita ja kirjoittajia eri puolilla maailmaa. *Virittäjän* kansainvälisen profiilin korottaminen ja korkeatasoisen refereetoinnin esiintuominen on tärkeimpiä haasteita. *Virittäjän* näkyvyys paranee, kun verkkolehti alkaa ensi numerosta lähtien ilmestyä Tieteellisten verkkolehtien OJS-alustalla. *Open Journal Systems* on kansainvälinen julkaisujärjestelmä.

Julkaisemista alkaa entistä selvemmin ohjata ”tasoluokitus”, jonka Suomessa toteuttaa TSV:n koordinoima Julkaisufoorumi-hanke vuoden kuluessa. Sen on tarkoitus jakaa eri tieteenaloja edustavissa paneeleissaan kaikki maailman tieteelliset julkaisukanavat, lehdet ja kustantajat, kahteen luokkaan. Korkeatasoisimpien julkaisujen luokkaan mahtuu korkeintaan 20 prosenttia julkaisukanavista. Opetus- ja kulttuuriministeriö aikoo käyttää tätä luokitusta vuodesta 2013 apunaan yliopistojen perusrahoituksen jaossa. On mielenkiintoista nähdä, kuinka suomenkieliset julkaisut sijoittuvat luokituksessa ja missä määrin luokituksella on julkaisukieliä ohjailevaa vaikutusta. Kuten kielipoliittisessa toimintaohjelmassa *Suomen kielen tulevaisuus* (2009) on korostettu, suomen kielen säilyminen ja kehittyminen tieteen kielenä edellyttää sitä, että itse tutkimusta kirjoitetaan suomeksi, pelkkä suomen kielen yleistajuistava käyttö ei riitä. Erikielisten opiskelijoiden ja tutkijoiden mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltään tieteellisessä ajattelussaan edistää osaltaan myös tieteen kehitystä, pelkkä englanti ei yksin sitä tee.

Tieteellisen julkaisemisen kentässä on näkyvissä myös myönteisiä merkkejä. Tutkijoiden kielitietoisuus on herännyt ainakin jossain määrin. Tästä on osoituksena se, että Helsingin yliopisto asetti Suomen Akatemian infrastruktuurihaussa kärkihankkeiden joukkoon tieteen kansallisen termipankkihankkeen, jota koordinoi suomen kielen professori

Lea Laitinen. Ensimmäistä kertaa siis kieli ja termistö tulevat näin tulkituksi myös tieteelle merkittäväksi kansalliseksi infrastruktuuriksi, tieteenteon perusedellytyksiä ja innovatiivisuutta turvaavaksi varannoksi. Tätä kirjoitettaessa on ennakkotieto siitä, että tieteen termipankki saa Akatemialta viisivuotisen rahoituksen, jonka pilottivaiheessa rakennetaan monikielinen tietokanta kasvitieteen, kielitieteen ja oikeustieteen terminologiasta. Se tulee aikanaan avoimesti saataville internetiin, ja hanke laajenee koko tieteen kenttää koskevaksi. Hanke toimii tiiviissä yhteistyössä tieteellisten seurojen kanssa. Kotikielen Seurakin tulee siis lähiaikoina kutsumaan jäseniään mukaan termitalkoisiin.

Tieteellisten lehtien julkaisuedellytyksiä parantaa puolestaan Koneen Säätiön aloittama uusi apurahamuoto, josta *Virittäjä*kin sai tukea OJS-siirtymään. Elämme siirtävävaihetta, jossa tieteellisten lehtien käytön painopiste liikuu verkkojulkaisun puolelle. Paperi- ja verkkolehden rinnakkainelo on tässä vaiheessa vielä perusteltua. Toivomme, että asia ymmärretään myös valtionapua jakavan TSV:n päättävissä elimissä.

Tässä numerossa Anneli Pajunen jatkaa keskustelua suomen kielen typologisesta profilista ja korostaa tutkimustulostensa kautta sitä, että suomen kielen synteettisyysaste on selvästi vertailukohtana käytettyjä indoeurooppalaisia kieliä suurempi. Hän kritisoi *World Atlas of Language Structures* -teoksen (WALS) perusteella käynnistynyttä keskustelua, jossa suomi on asetettu typologisessa valossa englannin ja ruotsin kaltaisten indoeurooppalaisten kielten rinnalle. Pajunen ruotii synteettisyysasteen mittaamisessa käytettyjä mittareita ja kritisoi aiempaa keskustelua niiden sekoittamisesta ja epätasällisesta käytöstä. Näin hän jatkaa siitä, mihin Östen Dahl päätyi katsauksessaan *Virittäjässä* 2008. Kritiikki ei tarkoita sitä, että suomea olisi syytä luonnehtia eksoottiseksi kieleksi, mutta se osoittaa, että jatkuvaa keskustelua kielitieteellisen tutkimuksen perusteista ja metodeista tarvitaan. Samoin se näyttää, että perustutkimuksessakin on edelleen uutta analysoitavaa ja löydettävää. Esimerkiksi sananjohdon osuus typologisessa profiilissa odottaa vielä tarkempaa tutkimusta.

Ymmärtämisen tutkimus puolestaan on alue, jolla kielitieteen eri suuntausten ja humanististen tieteiden laajemminkin tulisi koota voimiaan. Ymmärtämisen tutkimus tulisi nostaa yhdeksi keskeisalueeksi eurooppalaisen tieteen painoaloja määriteltäessä. Tätä korosti Arto Mustajoki joulukuussa Helsingissä järjestetyssä konferenssissa *Contexts of language*. Keskustelunanalyysin keinoja valottaa ymmärtämisen kysymyksiä esitteli puolestaan Marja-Leena Sorjonen professuuriin astumisensa juhluennossa Helsingin yliopistossa. Mustajoki totesi kansainvälisiä katsausartikkeleita vertaillessaan, etteivät eri tutkimussuunnat ja tieteenalat näytä tuntevan toistensa lähestymistapoja ja tuloksia. Tieteen kentällä kaivataan laajakatseisuutta ja rohkeutta tarttua yhteiskunnallisesti merkittäviin kysymyksiin sekä tutkijoiden yhteistyötä ja keskusteluyhteyttä. *Virittäjä* tarjoaa laaja-alaisuudessaan foorumin myös tutkimussuuntauksia ylittävälle ja yhdistävälle tieteelliselle keskustelulle. Tarvitaan vain kirjoittajia, jotka tarttuvat mahdollisuuteen. Kiitämme *Virittäjän* lukijoita, kirjoittajia, toimitusta ja ennen kaikkea loistavaa arvioijakuntaamme antoisasta yhteistyöstä ja toivotamme menestystä niin *Virittäjälle* kuin uudelle päätoimittajalle Anne Mäntyselle.

TIINA ONIKKI-RANTAJÄÄSKÖ
MINNA JAAKOLA